

Gyorsít vagy lassít az elektronikus ügyintézés a peren kívüli eljárásban?

*„Az időnek egyetlen oka van: minden nem történhet egyszerre.”
Einstein*

A modern információtechnológiai eszközök használatával elérhető hatékonyságnövekedés iránti igénynek – mint gyorsaság és egyszerűsítés, és az ezzel járó költség- és időtakarékoság – elengedhetetlen feltétele az ügyintézési folyamatok ésszerűsítése, korszerűsítése. A rövidebb ügyintézési határidővel kecsegtető eljárás kezdeményezése során azonban a hitelező zavart keltő körülmények közé juthat. A könnyebb, gyorsabb, egyszerűbb igényérvényesítési út választása rádöbbenheti ügyefogyottságára, s az igényérvényesítése még több időt és költséget emészthet fel. A jelen tanulmány konokul szembesíteni kíván a bábeli történettel, miszerint nincs új a nap alatt. Célja, hogy az adós által nem (?) vitatott pénzkövetelés hitelezőjét megfontolásra intse az egyes elektronikus igényérvényesítési lehetőségek közül választás során.

I. ELEKTRONIKUS FIZETÉSI MEGHAGYÁSOS ELJÁRÁS

1. A kodifikáció előzményei

A fizetési meghagyásos eljárás bírósági nemperes eljárásként honosodott meg a magyar eljárásjogban,^[1] s ha visszatekintünk a több mint egy évszázadot átölelő múltra, akkor leszögezhető, hogy az eljárás célja, átíelve a jogtörténeti múlton, mind a mai nap hatályos rendelkezésekig, lényegében a nem vitatott pénzkövetelések egyszerűsített alakíságot követő, peren kívül, gyors elintézése. S a cél szentelíti az eszközt. A gyorsaság és azzal karöltve, az egyszerűsítés céljainak^[2] megvalósításához nélkülözhetetlen, az adott kor technikai fejlettségi szintjéhez igazodó eszközrendszer igénybevétele. Ezzel összhangban a 2008:XXX. törvény (XII. Ppn.) egyéves felkészülési időt adott a bíróságoknak az automatizált eljárást lehetővé

[1] 1893: XIX. törvénycikk

[2] Az igazságszolgáltatáshoz való könnyebb hozzáférést is igénylő gyors és egyszerű magánjogi érdekvérvényesítés háttérében a körbetartozások csökkentése folytán, valós gazdasági tevékenység folytatására ösztönözve, piactisztító hatást célozva (köz) gazdaságpolitikai érdek is áll, amely a nemzethatárokat átlépve a Közösség céljaként is deklarációt nyert ld. Az Európai Parlament és a Tanács európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló 1896/2006/EK rendelete.

tevő egységes számítógépes rendszer létrehozására.^[3] Lényegében a gazdasági válság által diktált kény- és tényszerű fiskális okok miatt a megszabott határidőre a központi költségvetés útján finanszírozott bírósági szervezetrendszer keretein belül nem épült ki a jogalkotói célok megvalósításához nélkülözhetetlen elektronikus számítógépes rendszer, hanem kézenfekvő megoldásnak mutatkozott a Magyar Országos Közjegyzői Kamaránál, 1993. óta működő országosan egységes számítástechnikai rendszerének igénybevétele. Ehhez már csak egy bukfenecet kellett vetni az ügyelosztás rendjében, így a hatáskör áttelepítése folytán, 2010. június 1-jétől, a közjegyzőség intézi a fizetési meghagyásokat (e-FMH).^[4]

2. Az elektronikus eljárás akadályok nélküli menete

A fizetési meghagyásos eljárás során a közjegyző érdemben nem vizsgálja a követelés tény- és jogalapját, tehát annak megalapozottságát, érdemi ítélkező tevékenységet nem folytat, hanem perelaterelő, illetve perelőkészítő jogalkotói céllal, automatizált eljárás^[5] során, hatósági jogszolgáltatást végez.^[6] Mindemellett azonban a közjegyző eljárása a bíróság eljárásával azonos hatályú (Fmhtv. 2. §).

A közjegyzői hatáskör kijelölésekor, majd az ügyelosztás rendjének szabályozásakor kiindulási pont a MOKK Fmhtv.-ben szabályozott eljárások technikai támogatására szolgáló, a közjegyzők, a felek és az eljárásban részt vevő egyéb személyek, valamint egyéb felhasználók részére rendelkezésre álló, az interneten elérhető országosan egységes számítástechnikai rendszere volt. A kamarának kell biztosítania a rendszer működéséhez szükséges infrastruktúrát és a háttér szolgáltatásokat is.

A jogi képviselővel rendelkező fél és a jogi személy fél beadványát *kizárólag* elektronikus úton terjesztheti elő (Fmhtv. 11. § (3) bek. vö. Fmhtv. 50. § (2) bek.),^[7] oly módon, hogy minősített elektronikus aláírással, valamint minősített időbélyegzővel látja el (Fmhtv. 11. § (2) bek. a) pont, Az elektronikus aláírásról szóló 2001: XXXV. tv. 2. § 16. és 17. pont).

[3] A XII. Ppn. az eljárás informatikai megvalósítására vonatkozó szabályokat mellőzve elvi síkon deklarálta, hogy a fizetési meghagyásos eljárásban a kifejezetten emberi közreműködést nem igénylő eljárási cselekmények során a bíróság gépi adatfeldolgozással, számítástechnikai eszköz alkalmazásával is eljárhat (a Pp. 2009. jan. 1-2010. máj. 31-ig hatályos 314. § (2) bek.).

[4] A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009:L. tv. (továbbiakban: Fmhtv.) 1. § (1) bek.

[5] A fizetési meghagyásos eljárás során felmerülő egyes kérelmek tekintetében azonban szükség-szerű az emberi közreműködés, így pl. igazolási kérelem, költségkezdvezmény, részletfizetés iránti kérelem. A fizetési meghagyásos eljárásban a kifejezetten emberi közreműködést nem igénylő, e törvény szerinti eljárási cselekmények – ha azok megtételének törvényi feltételei fennállnak – a MOKK rendszere útján az eljáró közjegyző nevében automatizáltan is végezhetőek (Fmhtv. 1. § (3) bek.).

[6] Széchenyi-Nagy, 2010, V. fejezet C) pont, 850.

[7] A fizetési meghagyásos eljárás során felmerülő egyes kérelmek tekintetében azonban szükség-szerű az emberi közreműködés, így pl. igazolási kérelem, költségkezdvezmény, részletfizetés iránti kérelem. A fizetési meghagyásos eljárásban a kifejezetten emberi közreműködést nem igénylő, e törvény szerinti eljárási cselekmények – ha azok megtételének törvényi feltételei fennállnak – a MOKK rendszere útján az eljáró közjegyző nevében automatizáltan is végezhetőek (Fmhtv. 1. § (3) bek.).

Elektronikus úton kérelmet kötelezően, a kamara honlapján közzétett *úrlapon*^[8] lehet előterjeszteni. A rendszer az úrlap kitöltését formai szempontból ellenőrzi. A kérelmet a rendszer akkor fogadja be, ha az e-úrlapot megfelelően kitöltötték és az eljárási díjat lerótták. A MOKK rendszere automatikus hiba-üzenetet küld az előterjesztőnek, aki csak a hibák javítása után tudja a kérelmet rögzíteni. Ennek megfelelően elektronikus kérelem esetében gyakorlatilag kizárt a hiánypótlás. Sikeres úrlapfeltöltést követően a MOKK rendszere a K&H Bank Zrt. internetes fizető felületén nyújt lehetőséget az eljárási díj megfizetésére (Fmhtv. 46. § (3) bek.).^[9] A beadvány adatainak beviteléről annak benyújtója a MOKK rendszerén keresztül, elektronikus úton automatikusan visszaigazolást kap. Díjköteles beadvány beérkezési idejének az ügyintézési határidő számítása szempontjából azt a napot kell tekinteni, amikor a díjat a MOKK pénzforgalmi számláján jóváírták (Fmhtv. 12. § (2) bek.).

Az elektronikus beadványt az ügyféltől a MOKK rendszere alkalmazásával a közjegyzői kamara veszi át. Az elektronikus úton előterjesztett fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmek (vö. Fmhtv. 9. § (2) bek.) elektronikus elosztása a MOKK rendszerének alkalmazásával, az ügyintézés gyorsítása érdekében, folyamatosan, az érkezés sorrendjében, egyenként, automatikusan, a mentesítés esetét kivéve, a közjegyzői székhelyek között^[10] egyenlő arányban történik (Fmhtv. 28/2010 (V.12.) IRM rendelet (továbbiakban: R.) 9. § (1) bek.). A kezdőirat érkezéséről a közjegyző a MOKK rendszere útján elektronikus úton értesítést kap és a MOKK rendszerében a beadvány adatainak megtekintésével veszi át a küldeményt.

Elektronikus kérelem esetén, az eljárási díj MOKK bankszámláján való jóváírásától számított 3 munkanapon belül bocsátja ki a közjegyző a fizetési meghagyást (Fmhtv. 26. § (1) bek., 12. § (2) bek.). Ha a közjegyző a határidőt elmulasztja, a határidő utolsó napját követő munkanapon a fizetési meghagyás a törvény erejénél fogva a MOKK rendszere útján a közjegyző nevében és felelőségére automatikusan kerül kibocsátásra (Fmhtv. 26. § (3) bek.).^[11]

A közjegyző elektronikusan bocsátja ki a fizetési meghagyást és 2011. július 1. napjától a vállalkozás (Pp. 396. §) és a jogi képviselővel eljáró fél részére kötelező lesz az elektronikus kézbesítés (Fmhtv. 16. § (4) és (5) bek.). A fizetési meghagyással szemben a jogi képviselővel rendelkező fél és jogi személy fél kizárólag elektronikusan, a MOKK rendszeréhez terjesztheti elő az ellentmondást, amelyről a közjegyző értesíti a jogosultat (vö. automatikus postázás Fmhtv. 37. § (2) bek.), majd a tértivevény visszaérkezését követően, az aktanyomatot megküldi a

[8] A fizetési meghagyásos eljárásban alkalmazandó úrlapokról ld. 22/2010. (V.7.) IRM rendeletet.

[9] Az eljárási díjra ld. 26/2010. (V. 11.) IRM rendelet.

[10] A fizetési meghagyásos eljárásban a közjegyző az ország egész területére illetékes (Fmhtv. 8. § (1) bek.).

[11] A MOKK rendszere ügyintézési határidőn belüli automatikusan intézkedéseire, így a fizetési meghagyás kibocsátására, a közjegyző előzetes hozzájárulása esetén is van mód (Fmhtv. 26. § (4) bek.).

bíróságnak (Fmhtv. 38. § (1) bek., 28/2010. (V.12.) IRM r. 1. § 1. pont). Az eljárás perré alakulása egy folyamat, amely az ellentmondás benyújtásával indul és az aktanyomat bírósághoz való megérkezésével végződik.^[12]

II. ELEKTRONIKUS FELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁS

1. A bíróság és a felek közti kommunikáció

2011. január 1-jétől a bíróság és a felek közötti írásbeli közlésekre a hivatalos iratok elektronikus kézbesítéséről és az elektronikus tértivevényről szóló törvényben^[13] foglaltakat kell alkalmazni (Cstv. 6. § (5) bek.). Az Evtv. értelmében a hivatalos iratok elektronikus kézbesítése technikai hátterének biztosítása állami feladat. Ezt a feladatot a központi elektronikus szolgáltató rendszert – külön jogszabály alapján – működtető szervezet, az Állami Elektronikus Kézbesítési Szolgáltató végzi. Az Állami Elektronikus Kézbesítési Szolgáltató a feladó által kézbesíteni rendelt hivatalos iratokat a címzett részére kézbesíti, valamint a kézbesítés megtörténtét, illetve az elektronikus kézbesítéssel kapcsolatos egyéb körülményeket hitelt érdemlő módon – az elektronikus tértivevénnyel, visszaigazolással, illetve szükség esetén a rá vonatkozó külön jogszabályok szerinti naplózással – a feladó, illetve a címzett számára igazolja (Evtv. 2. § (1) bek.). A kapcsolatfelvétel elektronikussá tételével ebben az eljárásban is megjelenik az uniformizálás, az eljárás kezdeményezésére szolgáló formanyomtatvány alkalmazása. Az adós gazdálkodó szervezet vezetőjének, illetve a hitelezőnek csőd eljárás iránti kérelmét – külön jogszabályban meghatározott^[14] – formanyomtatványon kell benyújtani, amely 2011. január 1-jétől kizárólag elektronikus nyomtatvány lehet [Cstv. 7. § (5) bek.].

2. A felszámoló kijelölése

A bíróság 2010. július 1-jétől elektronikus, véletlenszerű kiválasztás segítségével – a külön jogszabályban meghatározott eljárási szabályok szerint – *haladéktalanul* kijelöli a felszámolót. A kijelölésnél nem járhat el a felszámolási eljárást lefolytató bíró. Az eljáró felszámoló kijelölése átlátható módszertan szerint és olyan elvek alapján történhet, amelyek biztosítják az adós gazdálkodó szervezet sajátosságaihoz igazodó szakértelmet, az eljárás hatékony lefolytatásához szükséges kapacitásokat, a felszámolók arányos munkaterhelését, és – az eljárás költségeinek csökkentése érdekében – figyelembe veszik a felszámoló, vala-

[12] Széchenyi-Nagy, 2010, V. fejezet C) pont, 908.

[13] 2009:LII. tv. (továbbiakban: Evtv.)

[14] A csőd eljárás iránti kérelem benyújtására vonatkozó formanyomtatványokról szóló 33/2009. (VIII. 26.) IRM rendelet.

mint az adós gazdálkodó szervezet székhelyének, fióktelepeinek földrajzi elhelyezkedését is. A felszámoló kijelöléséről szóló végzés indokolásában és a 28. § szerinti közzétételben fel kell tüntetni, ha a bíróság nem az elektronikus kiválasztás által javasolt felszámolót jelöli ki, és meg kell jelölni az eltérés indokait is (Cstv. 27/A. § (1) bek.). A felszámolónak a felszámolók névjegyzékéből történő kijelölése az erre a célra kifejlesztett és az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala által jóváhagyott számítógépes program felhasználásával történik. A számítógépes programot a Hivatal üzemelteti.^[15]

III. FELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁS KONTRA FIZETÉSI MEGHAGYÁSOS ELJÁRÁS

A bíróság az adós felszámolását végzéssel elrendeli, ha az adós fizetéseképtelenségét állapítja meg és *haladéktalanul kijelöli* a felszámolót. A bíróság a felszámolást elrendelő végzést az eljárás lefolytatására irányuló kérelem beérkezését követő *60 napon belül* hozza meg (Cstv. 27. § (1) bek.). Ha az adós felszámolását elrendelő végzés jogerőre emelkedett, a bíróság a *jogerőre emelkedést követően haladéktalanul* elrendeli e végzésnek a Cégbizonylatban való közzétételét. A Cégbizonylatban történő közzétételre a Cégbizonylat honlapján napi feltöltéssel kerül sor. A közzétételnek tartalmaznia kell: a felszámolási eljárás megindítására irányuló kérelem benyújtásának időpontját, a felszámolás kezdő időpontját (a felszámolást elrendelő jogerős végzés közzétételének napját), a felszámoló nevét és székhelyét, valamint a felszámolóbiztos nevét és levelezési címét (Cstv. 28. § (1) bek., 28. § (2) bek. c), e), g) pont pont).

A felszámolás kezdő időpontja a felszámolást elrendelő jogerős végzés közzétételének napja (Cstv. 27. § (1) bek., 28. §). A felszámolás kezdő időpontja után a gazdálkodó szervezet ellen a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelést csak a felszámolási eljárás keretében lehet érvényesíteni (Cstv. 38. § (3) bek.). A felszámolás kezdő időpontjától az adós cég nevét a „felszámolás alatt” („f. a.”) toldattal kiegészítve kell használni (Cstv. 34. § (2) bek.). A cégjegyzékben valamennyi cég esetében fel kell tüntetni a közhiteles nyilvántartás, illetve a hitelezők védelme szempontjából jelentős adatként a felszámolás kezdő időpontját, valamint a cég neve (rövidített neve) mellett a „felszámolás alatt” („f. a.”) toldat bejegyzését, a felszámolóra, illetve a felszámolóbiztosra vonatkozó adatokat a felszámolási eljárást lefolytató bíróság végzése alapján elektronikus úton kell rögzíteni a cégjegyzékben, a felszámolást elrendelő jogerős végzés Cégbizonylatban történő *közzétételével egyidejűleg* (Cstv. 26. § (1) bek. b) pont, (2) bek.).

A közjegyző a kérelmet *nyomban, de legkésőbb* a fizetési meghagyás kibocsátására nyitva álló határidőn belül – ti. *3 munkanap* – megvizsgálja annak megállapítása érdekében, hogy nem kell-e a felet a hiányok pótlására felhívni,

[15] 2009:LII. tv. (továbbiakban: Evtv.)

nincs-e helye az ügy áttételének vagy a kérelem hivatalból történő elutasításának, és a szükséges intézkedéseket megteszi (Fmhtv. 23. § (1) bek.). A közjegyző a fizetési meghagyás iránti kérelmet hivatalból végzéssel elutasítja, ha megállapítható, hogy a kibocsátásának a törvény egyéb rendelkezése alapján nincs helye (Fmhtv. 24. § (1) bek. c) pont). A közjegyző legkésőbb 3 munkanapon belül térítésmentesen betekinthez, és adatot igényelhet annak megállapítása érdekében, hogy a kötelezett ellen helye van-e fizetési meghagyás kibocsátásának. A közjegyző a MOKK rendszerének ilyen, automatizált szolgáltatását veszi igénybe (Fmhtv. 23. § (2) bek. a) pont, 23. § (3) bek.).

IV. KÖVETKEZTETÉSEK

A pénzkövetelés fizetési meghagyásos eljárás keretében történő érvényesítése kizárt, ha az adós fizetéseképtelenségéről szóló végzés közzétételre került a Céglapban (Cstv. 38. § (3) bek.). Ebben az esetben a közjegyző a kérelmet hivatalból végzéssel elutasítja (Fmhtv. 24. § (1) bek. c) pont).

A kérelmek párhuzamos intézésekor – a fenti eljárási határidők tükrében – a közjegyzőnek nem lehet tudomása a felszámolási eljárás kezdeményezéséről, s annak a hitelező pénzkövetelése érvényesítésére ekkor még nincs is korlátozó hatása. Így a Cstv. időközben előálló eljárási akadályára, a fizetési meghagyás kibocsátását követően, a kötelezett alaki kifogásként az ellentmondásban hivatkozhat. Ebben az esetben azonban már a bíróság szünteti meg a pert.

Úgy tűnhet, hogy a kötelezett ellen kezdeményezett felszámolási eljárás a 60 napos eljárási határideje miatt a vagyonnal való rendelkezés iránti versenyfutásban a legfeljebb 3 munkanap ügyintézési határidőt alkalmazó fizetési meghagyásos eljárással szemben lassúbb igényérvényesítési út. Ha azonban a kötelezett ellentmond a fizetési meghagyásnak, akkor az a célja, hogy a bíróság a jogvitát érdemben tárgyalja. A felszámolás kezdő időpontja előtt indult peres eljárások pedig a korábban eljáró bíróság előtt folytatódnak, és a pénzkövetelés érvényesítése céljából a felszámolás kezdő időpontja előtt indított eljárás a hitelezőt nem mentesíti sem a követelése bejelentése alól (Cstv. 28. § (2) bek. f) pont), sem a nyilvántartásba vételi díj (Cstv. 46. § (7) bek.) befizetése alól (Cstv. 38. § (2) bek.).

Pórus járhat a hitelező akkor is, ha a kötelezett fizetési meghagyás ellen előterjesztett ellentmondása folytán perré alakult eljárás lomhasága miatt, ezt követően, felszámolási eljárást kezdeményez a kötelezett/adós ellen. A bíróság az adós fizetéseképtelenségét akkor állapítja meg, ha az adós szerződésen alapuló *nem vitatott* vagy *elismert* tartozását a teljesítési idő lejártát követő 15 napon belül sem egyenlítette ki, vagy *nem vitatta*, és az ezt követő hitelezői írásbeli fizetési felszólítására sem teljesítette. Az ellentmondás a támadott fizetési meghagyással okozott jogsérelem orvoslásának eszköze (Fmhtv. 32. §, 33. §). Figyelemmel arra, hogy az ellentmondás útján a kötelezett a meghagyás-

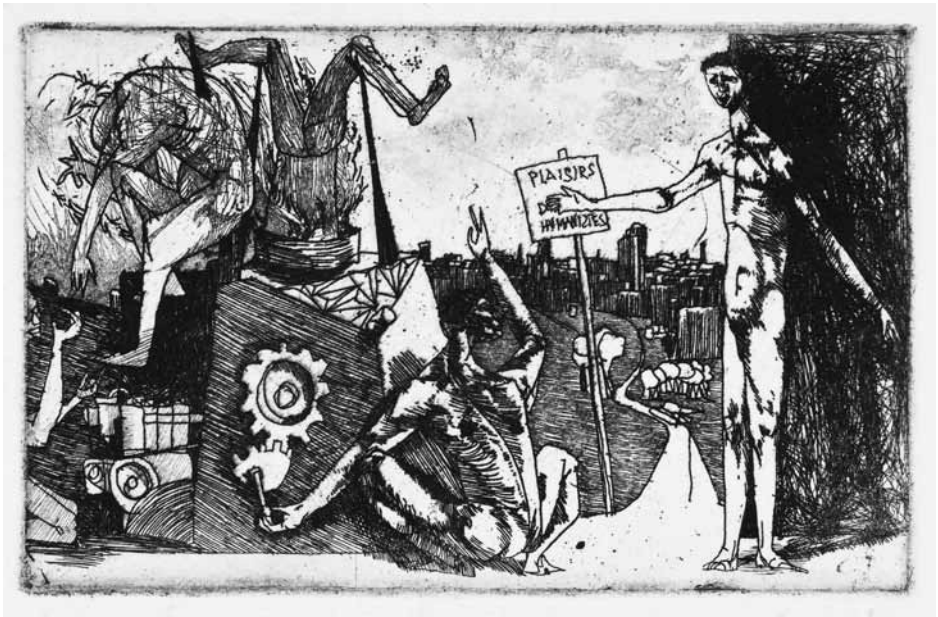
sal szemben érdemi és alaki kifogásokat egyaránt érvényesíthet, továbbá arra a joghatására, miszerint a meghagyás hatálytalanná válik,^[16] az ellentmondás az adós követelést vitató nyilatkozataként értékelendő. Ennélfogva az adós fizetésképtelensége nem állapítható meg, és a felszámolási eljárást a bíróság soron kívül megszünteti (Cstv. 27. § (6) bek.). Így torkollik az automatizált gyorsaság a peres eljárás akár több évig is elhúzódó lomhaságába (vö. Cstv. 50. § (2) bek., 52. § (2) bek.).

A hitelező józanságának jutalma a „lassan járj, tovább érsz!” igazolása. Az igényérvényesítés gyorsaságát (is) szolgálni hivatott elektronikus eljárások kezdeményezésekor az idő- és költségtakarékosság szempontjai a mérvadók a pénze után futó hitelezőnek. Az adós pillanatnyi érdekei pedig az eleddig nem vitatott pénzkövetelést vitatottá alakíthatják. A fizetési meghagyásos eljárást és a felszámolási eljárást mérlegre téve, elemezve az eljárások kapcsolódási pontjait arra jutunk, hogy az eljárás teljes menetét elektronikus formában bonyolító fizetési meghagyásos eljárással szemben az elektronikus ügyintézés felé még csak néhány lépést tevő felszámolási eljárás – idő- és költségráfordítás szempontjából – kiszámíthatóbb eszköze a pénzkövetelés érvényesítésének.

IRODALOM

- Széchenyi-Nagy Kristóf (2010): A fizetési meghagyásos eljárás. In: *A polgári nemperes eljárások joga.* (szerk. Varga István), ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

[16] Széchenyi-Nagy, 2010, V. fejezet C) pont, 895.

●
Kondor Béla: Plaisirs D'Humanistes, 1960.